

CAPÍTOL X. COMERÇ EXTERIOR AGRARI

1. EL COMERÇ EXTERIOR AGROALIMENTARI DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Tradicionalment, l'economia valenciana s'ha destacat per la seua capacitat exportadora i la important orientació cap a l'activitat exterior de les seues empreses. L'any 2023, la Comunitat Valenciana va ser la quarta Comunitat Autònoma en vendes a l'exterior.

El valor de les exportacions i expedicions totals de la Comunitat Valenciana l'any 2023 va ascendir a 38.014,1 milions d'euros i el de les importacions a 34.657,4 milions, de manera que la taxa de cobertura es va situar en 109,7 per cent, experimentant un augment enfront del 100,0 per cent de l'any anterior.

Els principals productes objecte de vendes a l'exterior van ser els productes hortofructícoles (21,0%), els automòbils (11,4%) i els productes ceràmics (9,5%) que van representar aproximadament el 41,9 per cent del valor total de les exportacions.

En el cas de les importacions, en els primers llocs es van situar les compres de béns d'equip, les d'alimentació, begudes i tabac, les del sector de l'automòbil, les de productes químics i les manufactures de consum.

En 2023, els productes agroalimentaris van constituir el 22,8 per cent del total de les exportacions valencianes. La Comunitat Valenciana va ser la tercera Comunitat Autònoma en el rànquing d'exportació de productes agroalimentaris (12,5%), únicament superada per Catalunya (22,0%) i Andalusia (20,0%).

A continuació, es procedix a l'anàlisi detallada de les dades del comerç exterior de la Comunitat Valenciana l'any 2023 obtinguts de la base de dades "DataComex" (<http://datacomex.comercio.es>). Esta base de dades és elaborada pel Ministeri d'Economia, Comerç i Empresa a partir de les dades de comerç declarat subministrats per l'Agència Tributària (Departament de Duanes i Impostos Especials), a partir de:

- **Comerç intracomunitari**, té com a base la declaració estadística Intrastat, ja que des de 1993 no existixen formalitats duaneres entre els països que integren la Unió Europea, s'ha establert l'obligació per part dels operadors econòmics, que superen el "Llindar d'exempció", de formalitzar la declaració estadística Intrastat. Des de 2015, l'Orde HAP/50/2015, 21 gener (amb la redacció donada posteriorment, per l'Orde HFP/1480/2021, de 28 de desembre) fixa el llindar d'exempció en 400.000 euros.
- **Comerç amb tercers països**, té com a base la declaració de despatx en Duana (DUA o Document Únic Administratiu).

Cal matisar que els intercanvis entre la Comunitat Valenciana i altres regions espanyoles no es troben recollits en el present text. En el flux comercial d'entrada, el criteri bàsic és el de país d'origen, tant si es tracta d'introduccions procedents de la Unió Europea com d'importacions de tercers països. En el flux comercial d'eixida, el criteri bàsic és el de país d'última destinació coneguda. El criteri aplicat per a la desagregació per comunitats autònomes i províncies és el de província d'origen/destine de les mercaderies. És a dir, es considera la província on l'operació ha tingut el seu origen o destinació final, no la província on es presenta la declaració estadística de les operacions intracomunitàries.

El quadre 10.1 arreplega les dades globals més importants referents al comerç exterior de productes agroalimentaris de la Comunitat Valenciana en els anys 2022 i 2023.

A partir de 2022 s'ha introduït una modificació en les dades, en incloure un nou epígraf denominat "mercaderies no alimentàries" que inclou les següents tarifes TARIC: 2401, 290543-290545, 3301,

330210, 3501-3505, 380910, 3823, 382460, 4101-4103, 4301, 5001-5003, 5101-5105, 5201-5203, 5301-5305. Tot això amb l'objectiu de fer coincidir les dades del ISAV amb els dossiers territorials que el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació publica anualment de les Comunitats Autònomes.

Les exportacions de productes agroalimentaris de la Comunitat Valenciana van aconseguir els 8.911,9 milions d'euros en 2023 (dades provisionals en el moment d'elaborar este Informe), enfront dels 8.693,3 de 2022 (dades definitives).

Quant a les importacions agroalimentàries, estes van aconseguir un valor de 5.541,7 milions d'euros, la qual cosa suposa una disminució del 3,8% respecte a l'any anterior.

La taxa de cobertura resultant del sector agroalimentari va ser del 160,8%, per damunt del nivell de cobertura de l'any anterior (151,0%) i superior tant a la taxa mitjana nacional per a estos productes (104,1%) com a la cobertura del conjunt de sectors exportadors de la Comunitat Valenciana (109,7%).

En la Comunitat Valenciana sobreix la importància dels productes d'origen vegetal, amb una taxa de cobertura en 2023 de 238,4%. Així, van destacar els forts nivells de cobertura del grup dels llegums i hortalisses (503,7%), de les gomes, resines i altres (465,8%), de les fruites (356,0%), i de les plantes i flors (224,4%).

Respecte a 2022, la taxa de cobertura dels productes d'origen vegetal va ser 15,4 punts superior. Els principals ascensos en la taxa de cobertura van correspondre al grup de fruites i escorces de cítrics (+26,2 punts), plantes i flors (+13,5) i llavors, oleaginoses i palla (+10,2). Per contra, la taxa de cobertura del grup gomes i resines va disminuir 882,0 punts.

Respecte als productes d'origen animal, la Comunitat Valenciana presenta una balança comercial clarament negativa, amb una taxa de cobertura del 68,2% en 2023.

Quant als productes transformats, la seua taxa de cobertura es va situar en el 130,4, la qual cosa suposa un augment de 10,9 punts respecte a 2022. Dins d'este grup, els preparats de vegetals són els que presenten major taxa de cobertura (241,6%).

El quadre 10.2 oferix informació detallada de les exportacions agroalimentàries de la Comunitat Valenciana en els anys 2022 i 2023 per grups i subgrups.

El valor de les exportacions d'origen animal, amb un total de 823,5 milions d'euros va disminuir un 2,46% respecte a l'any anterior. D'estos 823,5 milions, un 73,3% es va destinar a països de la Unió Europea.

Dins d'este capítol exportador, el grup més representatiu va ser el de carns i despulles comestibles que amb un valor de 354,1 milions d'euros va representar un 43,0% dels enviaments d'origen animal. Dins d'este grup, les exportacions de carn de boví fresca o refrigerada van ser les més importants (182,1 milions d'euros).

Pel que respecta a les exportacions d'origen vegetal, estes van aconseguir la xifra de 5.379,8 milions d'euros, una mica superior al valor de l'exercici anterior (5.280,8 milions d'euros).

Les fruites són els productes agroalimentaris valencians més exportats i en 2023 van representar un 37,7% de les exportacions agroalimentàries amb un valor de 3.355,7 milions d'euros. El 82,6% d'estos enviaments es va realitzar a països de la Unió Europea.

Quant als diferents capítols que conformen esta partida, els cítrics van tornar a situar-se en primer lloc en 2023, constituint el 74,0% del valor dels enviaments de fruites i el 27,9% del total de les exportacions agroalimentàries. El valor de les exportacions cítriques en 2023 va aconseguir un total de 2.484,2 milions d'euros. Donada la importància dels cítrics dins de les exportacions agroalimentàries valencianes, el següent apartat d'este capítol es dedica a l'estudi detallat del comerç exterior cítricol.

Quant a les fruites no cítriques, les exportacions de 2023 (871,6 milions d'euros) van augmentar un 15,2% respecte a l'any anterior. Entre els principals productes destaquen l'ametla (215,3 milions d'euros), el caqui (157,5 milions d'euros) i la bresquilla (122,8 milions d'euros).

El segon capítol més important dins de les exportacions vegetals és el de llegums i hortalisses, el valor de les quals va ascendir a 1.384,0 milions d'euros, un 13,3% més que en 2022. Per orde d'importància, les principals hortalisses exportades van ser cebes i alls, pimentons, cols i coliflors i melons d'Alger.

En el conjunt de les exportacions d'origen vegetal de la Comunitat Valenciana, els altres productes van tindre un pes molt de menor. D'ells, destaquen les vendes de les de plantes i flors, que es van xifrar en 165,7 milions d'euros, les de gomes i resines (127,9 milions d'euros) i les de cereals (108,4 milions d'euros).

Finalment, les exportacions de productes transformats en 2023 van ascendir a 2.708,6 milions d'euros, un 5,5% més que l'exercici anterior.

Dins d'este grup, van destacar per la seua importància relativa, els preparats de vegetals que van ascendir a 689,6 milions d'euros, amb una pujada respecte a l'any precedent del 1,2%.

Les begudes, alcohols i vinagres, amb un valor de 498,6 milions d'euros, van descendir un 1,1% respecte a l'any anterior.

D'altra banda, la major part de les exportacions de productes agroalimentaris valencians van tindre com a destí la Unió Europea (69,9%).

El gràfic 10.1 mostra l'evolució dels productes agraris amb major volum d'exportació de la Comunitat Valenciana des de 2014 fins a 2023, d'acord amb el seu valor en euros corrents.

El quadre 10.3 mostra les importacions agroalimentàries de la Comunitat Valenciana en els anys 202 i 2023. Igual que amb les exportacions, els productes agroalimentaris s'agrupen per codis TARIC (Aranzel Integrat de les Comunitats Europees). Dins de cada grup es comenten els productes més importats.

Les importacions de productes d'origen animal van aconseguir un valor de 1.207,7 milions d'euros, un 2,6% menys que l'any anterior. El grup amb més pes va ser el de peixos, crustacis i mol·luscos amb 646,6 milions d'euros, i dins d'este grup les importacions de mol·luscos van representar el 43,3%.

En el grup de llet i derivats, ous i mel el valor de les importacions va aconseguir els 292,6 milions d'euros, xifra un 4,8% superior a la de 2022. Dins d'este grup destaquen les importacions de formatges (101,7 milions d'euros), el 94,0% procedents de la Unió Europea. En el grup de carn i despulles comestibles, el valor de les importacions va augmentar un 3,2% respecte a 2022.

Pel que fa a les importacions de productes d'origen vegetal, amb un valor de 2.256,7 milions d'euros, un 4,7% menys que l'any anterior.

Les fruites van continuar sent la partida més rellevant de les importacions d'origen vegetal, principalment de països tercers, aconseguint en el 2023 un valor total de 942,6 milions d'euros, un 2,7% menys que l'any anterior. Les importacions de fruits de corfa diferents a l'ametla són les més rellevants, representant el 29,3% del total de fruites importades.

En el grup dels cereals, el valor de les importacions va augmentar un 3,8% respecte a 2022. Dins d'este grup, les importacions d'ordi van ser les que més van ascendir.

En el capítol de llegums i hortalisses, el valor de les importacions va ser de 274,8 milions d'euros, va resultar un 23,6% superior a l'exercici 2022.

El valor de les importacions de productes transformats va baixar un 3,4% i es va situar en 2.077,4 milions d'euros. Les importacions de la partida més rellevant grasses, olis i ceres van aconseguir els 387,9 milions d'euros (un 18,7% del total de les importacions de productes transformats).

Del conjunt de les importacions de productes agroalimentaris, un 42,6% va procedir de països de la Unió Europea i la resta de tercers països.

El gràfic 10.2 mostra l'evolució del comerç exterior agroalimentari de la Comunitat Valenciana entre els anys 2014 i 2023. En este període, el saldo del comerç agroalimentari valencià sempre ha sigut positiu, amb una clara superioritat de les exportacions sobre les importacions. S'aprecia a més la tendència creixent de les exportacions.

El quadre 10.4 arreplega els principals països, tant proveïdors com importadors de productes agroalimentaris de la Comunitat Valenciana, el percentatge de participació de cadascun d'ells en el total de les transaccions i la variació respecte a l'exercici anterior.

Els principals països de destinació van continuar sent Alemanya, França, Itàlia, Portugal i Països Baixos, que van representar el 53,1% del valor total dels productes agroalimentaris valencians exportats. Alemanya i França van ser els principals destins amb un valor de 1.630,6 i 1.500,9 milions d'euros respectivament.

En relació amb l'exercici anterior, els majors increments percentuals de les compres a la Comunitat Valenciana van correspondre a Luxemburg, Xipre, Bielorrússia, el Canadà i Malta mentres que el Brasil, la Xina, Estònia, Dinamarca i el Marroc van ser les que més van reduir les seues adquisicions.

Respecte a les importacions, el principal proveïdor va ser els Estats Units, les vendes del qual, amb un valor de 397,0 milions d'euros, van representar el 7,2% del valor total dels productes agroalimentaris adquirits per la Comunitat Valenciana. A continuació, li van seguir França (7,0%), Països Baixos (7,0% del valor total), i Alemanya (6,5%).

En 2023, cal destacar l'augment, en termes absoluts, de les compres a Ucraïna, França i Bèlgica mentres es van reduir, sobretot, les procedents dels Estats Units, la Xina i Emirats Àrabs.

Finalment, el quadre 10.5 mostra la participació del comerç exterior de productes agroalimentaris de la Comunitat Valenciana en el total d'Espanya. En ell s'observa, que esta participació en 2023 va ser del 12,7% en el cas de les exportacions i del 10,1% per a les importacions. No va variar la participació de la Comunitat en les exportacions agroalimentàries nacionals, que en 2022 havien sigut del 12,7%, mentres que en les importacions agroalimentàries va disminuir (10,6%).

Centrant-nos en les exportacions, els productes amb major percentatge de participació en el conjunt nacional, per orde d'importància, van anar: les fruites (amb una taxa de participació del 39,6%), les plantes i flors (27,1%) i els cereals (24,9%).

En el cas de les importacions, els grups de productes amb major representació van ser matèries trenables i altres productes agraris d'origen vegetal (45,9%), fruites (24,2%) i subproductes d'origen animal (23,0%).

Com a resum es pot dir que, l'any 2023, les exportacions de productes agroalimentaris de la Comunitat Valenciana es van xifrar en 8.911,9 milions d'euros (un 23,4% del total exportat per la nostra Comunitat). La Comunitat Valenciana va ser la tercera comunitat exportadora d'estos productes amb un percentatge de participació del 12,7% del total d'Espanya. Les fruites van ser els productes agroalimentaris més exportats, amb 3.355,7 milions d'euros, sobreeixint en particular els cítrics, amb 2.484,2 milions d'euros. Alemanya va ser el principal destí de les exportacions agroalimentàries de la Comunitat Valenciana, amb 1.630,6 milions d'euros (un 18,3% del total).